

LNUs høringsinnspill til NOU 2025: 8 Folkehelse – verdier, kunnskap og prioriteringer

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) takker for muligheten til å gi innspill til NOU 2025: 8 *Folkehelse – verdier, kunnskap og prioritering*. LNU er paraplyorganisasjonen for 103 barne- og ungdomsorganisasjoner som samlet representerer om lag 600 000 medlemskap under 26 år. Vårt formål er å sikre barn og unges rett til organisering, demokratisk deltakelse og trygge, inkluderende fritidsarenaer i hele landet. Trygge og inkluderende møteplasser og fellesskap for barn og unge utgjør en sentral forutsetning for gode oppvekstvilkår, og er et vesentlig element i det folkehelsearbeidet.

Frivillige organisasjoner gir barn og unge mulighet til å utvikle sosiale ferdigheter, vennskap og nettverk, og til å oppleve mestring og tilhørighet. LNU mener det er avgjørende å anerkjenne og vektlegge betydningen av fysiske møteplasser og deltakelse. Frivillige organisasjoner er derfor en viktig aktør i folkehelsearbeidet, og deres innsats og verdi må anerkjennes i utviklingen av verdigrunnlag, kunnskapsgrunnlag og prioriteringsarbeid. LNU skulle derfor ønske at frivillighetens rolle i større grad var anerkjent og ivaretatt i utvalgets arbeid med utredningen, og i anbefalingene som legges frem.

Frivillig organisasjoner er en del av det forebyggende arbeidet

Frivillige organisasjoner bidrar til sosial tilhørighet, mestring og fellesskap. Dette er viktige verdier i et folkehelseperspektiv. Det er særlig viktig i et forebyggende arbeid mot psykisk uhelse, ensomhet og sosiale forskjeller på fritidsfeltet. LNU mener at forebyggingsbegrepet i større grad bør inkludere betydningen av fellesskap og møteplasser, særlig for barn og unge som befinner seg i en alder hvor deltakelse, fellesskap, mestring og vennskap er spesielt viktig.

Trygge møteplasser for barn og unge

En viktig del av forebyggingsarbeidet er å legge til rette for trygge møteplasser for barn og unge. LNU har i over 25 år hatt et kontinuerlig fokus på å trygge møteplasser for barn og unge ved å forebygge og håndtere seksuell vold og trakassering gjennom vårt Trygg! -arbeid. Siden 2018 har arbeidet blitt systematisert og intensivert gjennom prosjektstøtte fra Helsedirektoratet og Program for folkehelsearbeid i kommunene. Fra 2026 finansieres Trygg!-arbeidet også over Barne- og familiedepartementets driftstilskudd til paraplyorganisasjonene. Det er meget positivt at finansieringen av dette viktige forebyggende arbeidet nå er inkludert i LNUs driftsmidler, og ikke lenger er avhengig av prosjektbasert finansiering. LNU understreker likevel behovet for at regjeringen og forvaltningen fortsetter å anerkjenne trygge møteplasser for barn og unge som viktig i et folkehelseperspektiv.

LNU erfarer at våre medlemsorganisasjoner jobber aktivt med opplæring av sine medlemmer i grensesetting, håndtering av seksuell trakassering etc. Å kjenne egne og andres grenser er en viktig forutsetning for å forebygge trakassering og overgrep. Man vet også at barn som lærer om vold og overgrep i større grad tør å si ifra dersom de utsettes for noe. Opplæring kan være en viktig kilde til å avdekke situasjoner hvor barn utsettes for alvorlige overgrep.

Barn og unges medvirkning i folkehelsepolitikken

Barn og unges rett til medvirkning bør være en del av verdigrunnlaget for folkehelse tiltak. Når tiltak utformes på tvers av sektorer, må barns stemme og ungdomsperspektivet være med i vurderingene og prioriteringene. Medvirkning er et av de grunnleggende prinsippene for folkehelsearbeidet. Det bør derfor konkretiseres hvordan medvirkning fra barn og unge skal ivaretas, og LNU mener at Barnekonvensjonen artikkel 12 bør veie tungt i dette arbeidet.

Brede tilskuddsordninger til inkludering av barn og unge

LNU er glade for at utvalget i en av sine hovedanbefalinger foreslår å erstatte smale tilskuddsordninger med bredere programmer gjennom å for eksempel å samle tilskuddsordninger rettet mot barn og unge, i et bredere program om barn og unges oppvekstsvilkår. Som utvalget vektlegger, vil etableringen av brede programmer gi større mulighet for å legge til rette for prioriteringer basert på lokale utfordringer og behov. Frivillig organisasjoner er en stor ressurs i dette arbeidet, og en viktig forutsetning for organisasjonene er forutsigbare økonomiske rammer. Smale ordninger med ulike søknads- og rapporteringskrav er en belastning for frivillige organisasjoner. Bredere programmer kan redusere administrativt arbeid og frigjøre tid til aktivitet og sikre at enda flere får ta del i inkluderende fellesskap. LNU mener derfor at frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner må få mulighet til å søke på midler i de brede tverrsektorielle programmene som anbefales av utvalget.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, reading 'Ragnhild B. Vassbotn'.

Ragnhild Bjørkum Vassbotn
Generalsekretær

A handwritten signature in black ink, reading 'Jakob Ø. Aanderaa'.

Jakob Øvensen Aanderaa
Styreleder